

Aan de heer Prof. mr. C.A. Groenendijk
Voorzitter
Permanente Commissie van deskundigen in het internationaal vreemdelingen-,
vluchtelingen- en strafrecht
Postbus 201
3500 AE Utrecht

Postbus 20061
2500 EB Den Haag
Nederland
www.minbuza.nl

Onze referentie
DJZ/IR-2009/175

Datum 2 september 2009

Betreft Uw brief betreffende overdracht van personen die verdacht worden van
piraterij door Europese lidstaten die deelnemen aan de maritieme operatie
EUNAVFOR aan Kenia, d.d. 20 mei jl. met kenmerk CM0904.

Geachte heer Groenendijk,

Graag beantwoord ik de brief van uw Commissie van 20 mei jl. over de overdracht van personen aan Kenia die verdacht worden van piraterij door Europese lidstaten die deelnemen aan de maritieme operatie EUNAVFOR. Ik waardeer uw bericht en zet graag uiteen op welke wijze de regering streeft naar een doelmatige aanpak van piraterij met inachtneming van de relevante rechtswaarborgen.

Hoewel Nederland tot op heden geen verdachten heeft overgedragen aan Kenia, ziet Nederland geen belemmering om dit alsnog te doen als de situatie zich voordoet. De EU-Kenia overeenkomst betreffende de voorwaarden en modaliteiten voor de overdracht van piraterij verdachten die door EUNAVFOR eenheden worden gedetineerd biedt hiervoor voldoende houvast en bevat naar mijn oordeel de noodzakelijke waarborgen.

Sinds 13 augustus neemt Nederland met een fregat deel aan Operatie Atalanta en neemt Nederland tevens het commando van deze missie op zich. Het is mogelijk dat ook Nederland in de positie komt dat piraten gevangend genomen zullen worden door Nederlandse maritieme eenheden. In een dergelijk geval staat voor Nederland voorop dat vervolging van verdachten allereerst een nationale aangelegenheid is. Op basis van het opportuniteitsbeginsel is het aan het Nederlandse Openbaar Ministerie om te bepalen of het tot vervolging wil overgaan. Hierbij wordt in aanmerking genomen dat de EU-Kenia overeenkomst een basis biedt om tot overdracht ter vervolging aan Kenia over te gaan. Kenia is op grond van de overeenkomst verplicht de gedetineerden op verzoek over te nemen en deze conform de waarborgen in de overeenkomst te behandelen.

De regering is van mening dat de overeenkomst tussen de Europese Unie ("EU") en Kenia voldoende waarborgen biedt om respect voor de rechten van de overgedragen personen te garanderen. Het is staand beleid dat Nederland geen personen overdraagt aan (derde) landen indien er een reële mogelijkheid bestaat dat deze zouden kunnen worden blootgesteld aan foltering of anderszins onmenselijke of vernederende behandeling. De inzet van Nederland tijdens de onderhandelingen over de te sluiten overeenkomst was dan ook het opnemen van bepalingen die de rechten van verdachten en veroordeelden waarborgen. Daarbij

moet worden gememoreerd dat de EU-Kenia overeenkomst voor alle partijen juridisch bindend is. De Raad van de Europese Unie heeft immers, op grond van artikel 24 EU Verdrag, de bevoegdheid tot het sluiten van overeenkomsten. De overeenkomst legt onder meer in artikel 3 de processuele rechten van overgedragen personen vast, en garandeert dat deze niet zullen worden onderworpen aan foltering of een anderszins onmenselijke of vernederende behandeling. Artikel 4 verbiedt Kenia de doodstraf uit te voeren. De artikelen 5 en 6 zien op het toezicht op en toegang tot overgedragen personen door de EU, en nationale en internationale humanitaire organisaties. Door middel van dit mechanisme zijn overgedragen personen te allen tijde te traceren en te bezoeken om hun gesteldheid in de gaten te houden. Er is dus geen sprake van het vertrouwen op 'diplomatic assurances' zoals uw Commissie stelt.

Na formele overdracht door EUNAVFOR worden alle details van de overgedragen personen gemeld aan het Internationale Comité van het Rode Kruis, die vervolgens het Keniase Rode Kruis belast met het monitoren van de procesgang. Deze laatste heeft tot op heden geen problemen geconstateerd. Conform de EU-Kenia overeenkomst verstrekt Kenia alle informatie betreffende de overgedragen personen gedurende het proces aan de EU en EUNAVFOR indien zij daarom verzoeken. Tevens worden zittingen bij de rechtbank zoveel mogelijk bijgewoond door EUNAVFOR. Alle overgedragen personen worden tijdens het proces bijgestaan door een advocaat.

Ook lidstaten die gevangen genomen personen hebben overgedragen zijn in staat om deze personen te blijven volgen na overdracht. Vertegenwoordigers van Duitsland, bijvoorbeeld, monitoren de zittingen betreffende de door Duitsland overgedragen personen. Ook zijn er door Duitsland consulaire bezoeken afgelegd aan de overgedragen personen in de gevangenis. Hierbij zijn geen mensenrechtenschendingen geconstateerd.

Gezien de modaliteiten van de EU-Kenia overeenkomst en deze praktijk, heeft de regering vertrouwen in de effectiviteit en deugdelijkheid van de verschillende waarborgen en toezichtmechanismen zoals die in de overeenkomst zijn vervat.

Niettemin wil de EU de ogen niet sluiten voor de gesignaleerde problemen rondom de capaciteit van de Keniase autoriteiten om een goede rechtsgang te verzekeren. Om die reden ondersteunt de EU Kenia in nauwe samenwerking met het United Nations Office on Drugs and Crime ("UNODC") in het verder uitbouwen en ondersteunen van het Keniase rechtssysteem. De Europese Commissie heeft onder meer 1,75 miljoen Euro bijgedragen aan het werk van het UNODC specifiek voor dit doel. Indien nodig worden uit dit fonds advocatenkosten betaald. Niet alleen Kenia wordt ondersteund bij haar inzet ter bestrijding van piraterij voor de kust van Somalië en de Golf van Aden. Aangezien Somalië niet in staat is om effectief op te treden, en veel staten geen universele rechtsmacht over piraterij hebben gevestigd in hun nationale strafrecht, ondersteunt de internationale gemeenschap de opbouw van capaciteit in de landen in de regio. In het kader van de Contactgroep inzake piraterij voor de kust van Somalië wordt onder meer gesproken over een trust fund om het werk van UNODC verder financieel te ondersteunen. De regering heeft ook regionale initiatieven, zoals de Djibouti Code of Conduct, verwelkomd en gesteund.

Aan een Nederlandse bijdrage aan een internationale oplossing ten aanzien van detentie en vervolging van verdachten van piraterij, zoals gesuggereerd door uw Commissie, wordt al enige tijd gewerkt. Meest recentelijk heeft de regering op internationaal niveau het initiatief genomen om te komen tot een regionaal

tribunaal om de straffeloosheid van piraterij tegen te gaan. Op 29 mei jl. heeft de regering in New York in het kader van de genoemde Contactgroep een concreet voorstel met deze strekking gedaan. Daarvoor is zowel bij Duitsland als de Russische Federatie steun gevonden. Op 7 juli jl. heeft Nederland een informele bijeenkomst georganiseerd met juridische experts uit geïnteresseerde landen en organisaties om de verschillende voorstellen voor een regionaal mechanisme nader te bespreken. Hierover is onlangs aan de Tweede Kamer verslag gedaan (Tweede Kamerstuk 29521, nr. 116). De regering zal zich blijven inspannen om te komen tot een regionaal mechanisme voor de berechting van piraten.

Onze referentie
DJZ/IR-2009/175

Drs. M.J.M. Verhagen
Minister van Buitenlandse Zaken